

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Punct. I. De loco extrinseco reali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

LIBER QVARTVS PHYSICORVM.

INTER motus omnium præcipuus lationis motus annumeratur, cuius terminus est præsentia, & locus, ideò postquam Aristoteles egerat de motu, & de illius affectione, videlicet infinitudine, modo agit de præcipuo illius termino, seu de termino præcipui motus loco, & vbi. Disputationi de loco disputationem de vacuo annectit Aristoteles quæ quasi priuatiuè opponuntur, & his adiungit disputationem de tempore propter affinitatem materierum, & quia sicuti ens naturale est in loco, similiter in tempore existit.

CONTROVERSIA XV.

De loco, & vacuo.

DOCEAT nos oculata experientia corpora huc illucque moueri, & diuersas acquirere distantias, diuersasque cum aliis approximationes fortiri. In quocumque motu seu acquisitione præsentiam apprehenditur corpus præsentiam cavitatem quandam replere, quæ antea alio corpore occupabatur, & vacua esset, si nullum illi corpus adueniret, quàm cavitatem, spatium imaginarium appellamus. Hinc triplex huius controuersie materia. Quid locus extrinsecus? Quid spatium, seu illa cavitates apprehensa sit? Quid præsentia, seu vbi intrinsecum, & quomodo hæc omnia corpori conueniant.

PUNCTVM PRIMVM.

De loco extrinsecò reali.

Nonnulli locum extrinsecum ab vbi intrinsecò non distinguunt quorum aliqui vbi intrinsecum rei superadditum negant, alij verò illud concedentes asserunt, non ab illo locum extrinsecum distinguunt. Antiqui alij, quos hic impugnat Philosophus, asseruere locum esse interuallum reale, seu spatium interstitium, & hoc quidem asserunt esse immobile, & indiuisibile, non quia careat partibus extensis, sed quia nulla vi secari possit; sententiam hanc sequuti sunt postea Galenus, & Philosophus eodem 4. Physicorum. Alij mitius hoc interuallum explicant asserentes non esse reale, sed esse capacitatem realem habentem hanc trinam dimensionem, quam capacitatem spatium imaginarium appellant, non quia non sit à parte rei, sed quia neque habet, neque habere potest existentiam realem. Locum intrinsecum in hac capacitatem, seu in hoc imaginario spatio formaliter constitutum prædicti cognoscebant.

Sententias has omnes confutat definitio loci extrinseci ab Arist. tradita in hoc 4. Physic. cap. 4. n. 42. *Ultima superficies corporis continens immobilis primo*, id est, concava superficies alicuius corporis, quod intra suum gremium aliud continet, quod contentum locatum dicitur, & continens locans appellatur. In hoc corpore continenti rationem loci extrinseci sitam esse probat communis om-

nium loquendi modus, & omnium apprehensio, dicimus enim Petrum esse in cubiculo non alia ratione nisi quia cubuli parietibus continetur, & aquam esse in vase, aliaque huiusmodi, quorum nulla alia est ratio nisi quia corpora contenta in continentibus tanquam in locis apprehendimus. Hæc corpora continentia seu localia distinguuntur ab vbi intrinsecò locorum constabit punct. 3. vbi naturam vbi intrinseci explicabo. Ex hoc reiecta manet prima sententia: duplex alia ex eodem principio reiecitur, secundò quia spatia illa sunt purè ficticia, & tantum obiectiuè in intellectu existentia, vt ostendam puncto sequenti. Deinde quia percipi nequit aliquid reale, quod existentiam realem habere non possit.

Secundum hanc definitionem locus extrinsecus corporis est superficies illa corporis contigui, qua cingitur, vt superficies aeris respectu turris, & superficies aquæ respectu naui secundum partes illas, quæ aquis submerguntur. Difficultas est quomodo intelligenda sit illa particula *immobilis*. Nominales, quibus adherent Conimb. quest. 1. art. 2. dicunt locum extrinsecum esse immobilem motu locati, hoc est non moueri motu locati, quia si eodem motu locatum, & locans mouerentur, numquam possent separari, & semper locatum eodem loco contineretur. Fateor non eodem motu moueri motum, & locatum, verumtamen ex hoc capite locus immobilis non dicitur, eadem enim ratione locatum immobile dici potest, sicut enim locus non mouetur motu locati, ita neque locatum loci motu mouetur. Neque ex eo quod diuerso motu moueantur inferitur non posse simul moueri sicuti de facto mouetur aqua in vase contenta, de qua insurgit difficultas, an cum mouetur intra idem vas locum extrinsecum mutet, quam difficultatem vitare contendebat prædicta sententia. Vera explicatio huius particule, quam apud Rubium lib. 4. tr. 2. de loco quest. 2. & apud Tolet. lib. 4. Physic. cap. 4. plurimi tradunt, subsistit, si dicamus locum esse immobilem, quia dicit continentiam locati cum hac distantia. Vnde si aqua in vase moueatur iam non retinet eundem locum, quia licet eadem sit superficies, in qua continetur, hæc tamen non continet aquam cum eadem distantia, seu æquè distantiam ab aliis corporibus. Hac ratione locus immobilis est, quia tantum in hoc spatio potest superficies continere corpus hoc modo distans ab aliis.

Verumtamen adhuc restat explicandum, an locus dicat formaliter hanc superficiem ambientem, & hanc locati præsentiam, seclusa præsentia superficiæ ambientis à ratione formali loci, licet ipsa necessaria sit vt superficies possit corpus existens cum hac præsentia ambire. Multi sentiunt locum dicere formaliter hanc superficiem continentem, & hanc præsentiam corporis contenti, qui locum extrinsecum inadæquatè tantum distinguunt ab vbi extrinsecò, & asserunt aquam in vase contentam simul cum illo motam mutare locum extrinsecum non formaliter ex-

eo, quod vas præsentiam mater, sed quia ipsa aqua mutat præsentiam, & distantiam ab aliis corporibus, ratione cuius non continetur ab eadem superficie cum eadem distantia in ordine ad alia corpora. Addunt insuper locum extrinsecum supra intrinsecum ubi addere non hanc numero superficiem ambientem, sed hanc, vel illam sub distinctione, ita ut dum corpus contentum sit idem cum eadem præsentia existens, & aliqua superficie circundetur, siue hac, siue illa distincta semper eundem retineat locum, sicuti erit idem homo cum sit eadem natura cum aliqua subsistentia, etiam si subsistentia non sit eadem, sed modo hac, modo illa. Hac ratione defenditur turrin in eodem spatio permanentem semper habere eundem locum, etiam si modo hac aeris superficie postea alia distincta ambiatur. Alij sentiunt locum pro materiali dicere superficiem ambientem, & pro formali præsentiam huius superficiæ seclusa præsentia locati à ratione formali loci. Ego sentio locum dicere superficiem ambientem pro materiali, & pro formali præsentiam huius superficiæ, ratione cuius locus immobilis dicitur, quia concretum, videlicet superficies hic præsens, seu superficies cum hac præsentia immobilis est. Addo locum in actu secundo formaliter locantem dicere formaliter præsentiam corporis locati, quia formaliter dicit continentiam locati, & hac importat talem approximationem locantis ad locatum, quæ intelligi nequit sine utriusque præsentia. Hoc de loco in actu secundo, seu de loco actu locante, & continente locatum certum puto. De loco in actu primo, seu quatenus dicit capacitatem continendi locatum cenfeo dicere ordinem ad præsentiam corporis locati, non tanquam ad aliquid, quod constituit actum primum potentis continere localiter, sed tanquam ad ipsam locationem quæ dicit applicationem inter locantem, & locatum, quæ approximatio essentialiter includit præsentiam utriusque, quæ præsentiarum simulatas se habet per modum actus secundi respectu loci, qui se tenet ex parte actus primi, locus enim dicit corpus potens continere, & continentia, quæ est actus secundus huius potentie consistit in coexistentia præsentiarum loci, & corporis locati.

Ex his infero idem corpus existens in diuersis spatiis non posse habere eundem locum, quia eo ipso, quod corpus contentum sit in diuerso spatio, corpus continens, quod illi est approximatum est etiam in diuerso spatio, & diuersam habet præsentiam, quæ est forma constitutiva loci, ac proinde est diuersus locus formaliter superficies aeris continentis existens in hoc spatio ab eadem superficie in alio existenti. Secundò infero diuersam esse locationem respectu eiusdem corporis ambientis cum eadem præsentia eo ipso quod sit diuersa præsentia locati etiam in eodem spatio adequato vel ratione diuersi locati, vel quia idem locatum in eodem spatio adequato secundum omnes sui partes diuersas acquisiuit præsentias, sicuti cum rota mouetur motu circulari. Infero terriò motum localem per se, & primariò non terminari ad locum extrinsecum, neque ad locationem adequatam, quia tantum terminatur ad propriam præsentiam locati, quæ locum non constituit, neque per se solam est locatio, quia hæc consistit in præsentia locati, & in præsentia loci. Dicitur motus localis secundariò terminari ad locum non secundum se, sed ut acquirendum, hoc est ad locationem, quia terminatur ad præsentiam, quæ ex eo quod coniungatur per accidens cum præsentia loci constituit cum illa locationem, per quam locus in actu primo dicitur actu secundo locans, & corpus contentum dicitur actu locatum.

PUNCTUM II.

Quid sit spatium imaginarium.

Altequam corpus præsentiam acquirat concipimus semper præexistere capacitatem quamdam, quam corpus adueniens replet, ita ut illo posito non possit in sensu composito corpus aliud illi aduenire, quam capacitatem spatium imaginarium Philosophi appellant. Est quæstio an hoc spatium verè detur à parte rei, vel an sit solum, quod ipsa vox indicat aliquid tantum imaginarium, seu mente confictum. P. Albert. tom. 2. disp. vnica de prædic. Vbi, quæst. 2. multum inclinat in sententiam asserentem dari hoc spatium à parte rei, & argumenta,

quæ oppositum suadent dissoluere procurat. Pert communis sententia spatium hoc esse purum figmentum tantum habens existentiam obiectiuè in intellectu. Ita P. Valquez, P. Fasolus, P. Moncaus, P. Hurtadus, P. Ariaga quos infra dabo, & ferè omnes, qui de hac re accuratè tractant, quibus ego subscribo. Ratio huius conclusionis omnibus præsto adest. Hoc spatium imaginarium concipitur existens ab æterno, sed nihil reale creatum fuit existens ab æterno: ergo non est ens creatum: sed non est aliquid increatum: ergo neque creatum, neque increatum: ergo nihil. Confirmatur: si spatium imaginarium esset aliquid creatum, dependeret à Deo: ergo Deus posset subtrahere concursum, quo illud conseruabat: ergo posset illud destruere, & in nihilum redigere, sed non potest Deus destruere, seu annihilare spatium imaginarium: ergo non est aliquid dependens à Deo, sed non potest esse aliquid independens, quia quiddam est à parte rei distinctum à Deo dependet ab illo: ergo neque aliquid dependens neque independens: ergo nihil, quia inter hæc extrema non datur medium.

Respondet P. Albert. num. 15. non esse absurdum illud spatium secundum illam non repugnantiam, quam habet semper fuisse, & semper fore, nec fuisse efficienter factum à Deo, quia non est aliquid reale, licet aliquo modo dependeat à Deo, quia si non esset Deus, non esset corpus reale, neque consequenter daretur tale spatium, quod est essentialiter capacitas receptiva corporis realis. Sape fitetur Pater Albert. spatium hoc non posse habere existentiam realem ita expressè num. 14. & iterum hoc num. 15. & 17. asserit tamen, hoc spatium non esse negationem, seu capacitatem negatiuum, sed capacitatem posituum, ita num. 16. Affirmat similiter dari à parte rei, ita num. 3. & n. 12. fanè mens mea hæc conciliare non valet, neque concipere potest dari aliquid posituum à parte rei, & hoc non habere, neque posse habere existentiam; quid enim est aliud, esse à parte rei, quàm esse existens? & quomodo illud quod existentiam habere nequit, erit à parte rei? Verge, non ex alio capite dicimus chimæram purum esse figmentum, & tantum habere esse obiectiuè in intellectu, nisi quia non potest habere existentiam à parte rei, sed spatium imaginarium in sententia Albertini non potest existere à parte rei: ergo est purum figmentum.

Alij magis attemperatè respondent spatium imaginarium esse quid negatiuum, ita non indigere actione positiua ut existat, & potuisse esse ab æterno. Solutionem hanc rectè impugnât Albertinus num. 16. & Moncaus quem postea referam, & alij plurimi in hunc modum: Si spatium imaginarium esset quid negatiuum, esset negatio repugnantie corpori ad existendum in illo: sed repugnantia est negatio: ergo esset negatio negationis: sed negationis nulla datur negatio, quia non esse negationis est esse habitus cuius est negatio: ergo non repugnantia non potest consistere in negatione, sed necessario fita est in non esse negationis, quod est esse habitus positiui, cuius est negatio, cum qua priuatiuè opponitur oppositione mutua inter extrema, quorum quodlibet est non esse alterius. Secundò spatium, non consistit in negatione corporis cum hac præsentia, quia hæc dicit negationem corporis cum hac præsentia, quæ destruitur per existentiam corporis cum hac præsentia, sed spatium imaginarium non destruitur per existentiam corporis cum hac præsentia, ex vi cuius constituitur in hoc spatio: ergo spatium non consistit in negatione corporis cum hac præsentia. Maior ex ipsis terminis patet: consequentia est legitima: minorem probò, si corpus ex vi huius præsentie destrueret spatium, non posset ex vi illius constitui in spatio: sed si datur hoc spatium corpus ex vi huius præsentie constituitur in hoc spatio, & illud occupat: ergo ex vi eiusdem præsentie non potest illud destruere. Maiorem probò: cetera patent. Nihil potest occupare id, quod non est in rerum natura, neque esse in aliquo, quod non est: ergo si corpus occupat locum quando habet præsentiam hanc, & est in tali loco, tunc debet esse locus occupatus, in quo sit.

Obiicit Albertinus: Deus potest extra Cælum facere plures mundos, & vnū distantem ab alio: ergo inter vnū, & aliud intercederet hoc spatium. Probat antecessens: potest Deus supra vltimam Cæli spheram ponere columnam quamdam sicuti de facto dicit Sanctus Thomas esse corpus Christi pedibus tangens vltimam partem Cæli reliquo corpore